

סיפורי צדיקים

גליון 470
שנה י' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

כבדהו וחסדהו

מעשה באדם זר שהתארח בביתו של התנא רבי יהושע. קיבל אותו התנא בשמחה, העניק לו ארוחה מכובדת ופינה עבורו מקום לישון בקומה השניה. מדרגות לא היו באותם ימים, וכדי לעלות ולרדת אל הקומה השניה היו משתמשים בסולם. בטרם הלך לישון, סילק רבי יהושע את הסולם ממקומו. באמצע הלילה קם האורח, התרוצץ בקומה השניה ואסף חפצי ערך, עטף אותם בבגדיו, וביקש לעשות את דרכו החוצה. בשל החושך ששרר, הוא לא הבחין בחסרונו של הסולם, צעד קדימה ונפל ושבר את עצמותיו. בבוקר ראה אותו רבי יהושע מתפתל מכאבים על הרצפה ולידו חפצי הערך שניסה לגנוב. "כך נוהגים אנשים כמוך?" גער בו רבי יהושע. - "לא ידעתי שסילקת את הסולם!" גימגם האורח בבושה. "כבר אתמול בלילה חשדתי כך" הגיב רבי יהושע. כך קיים רבי יהושע את הנאמר: כבדהו וחסדהו. גם כאשר חושדים באדם שיש לו כוונות לא טובות, עדיין יש להעניק לו את הכבוד המקסימלי.

(על-פי מסכת בלה פרק ט')

פרשת השבוע

ויקח קרח בן יצהר (כ"ה-א')

וקרח שפיקח היה מה ראה לשטות והג? עינו התעתו (רש"י פסוק ד') מסופר על הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זיע"א, שכאשר היה ילד בן שבע שנים, למד את דברי רש"י הנ"ל שעינו הטעתו, ופנה הילד אל מלמדו ושאל, מדוע כתוב עינו בלשון יחיד? והלא לאדם יש שתי עיניים. אדרבה, ענה המלמד, אמור אתה. והילד הסביר, מה הסיבה שהאדם נברא בעל שתי עיניים? שבעין אחת יתבונן תמיד בגדלות הבורא יתברך שמו, ואילו בעין השניה עליו להתבונן בשפלות עצמו. וקרח מנושאי הארון היה ובעל רוח הקודש, ובעינו האחת בוודאי הטיב לראות את גדלותו של הבורא, אך העין השניה זו שבה צריך היה לראות את שפלותו, עין זו הטעתה אותו, שכן ראה בה שלשלת גדולה יוצאת ממנו וכלל לא ראה בה את שפלות עצמו.

ומדוע תתנשאו על קהל ה'

(כ"ה - ג')

מסופר על הרה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א, שבאחד מימי חול המועד ביקש מתלמידו ר' דוד פינקל עט וקסת דיו. ר' דוד הבין שאם הרב מבקש לכתוב בחול המועד אין הדבר פשוט, אולם הואיל ורצה להבין את פשר הדבר קרא: "חול המועד". לא שכחתי שהיום חול המועד השיב הרב, אבל עלי לכתוב משהו שאצלי זה ענין של פיקוח נפש. ר' דוד

הביא את העט ואת הדיו, לקח הרב את העט, כתב מלים אחדות והכניס את הנייר לכיסו. לאחר מכן אמר לתלמידו כעת אפשר להמשיך ללמוד. חשב לעצמו ר' דוד, איזה פיקוח נפש יש כאן? הרגיש הרב בתמיהתו ואמר לו, כידוע לך, בחול המועד נכנסים מבקרים רבים לאחל לי חג שמח, הואיל ומספר המבקרים הוא גדול, עלולים לעתים לראות חסרון כלשהו אצל אחד המבקרים. ובכן אמור אתה ר' דוד, יהודי מטריח את עצמו ובא לביתי לאחל לי חג שמח, האם אני צריך לראות את חסרונותי? לכן כתבתי את הפסוק (משלי ד כה) "עיניך לנוכח יביטו ועפעפיך יישירו נגדך", והסביר פסוק זה הרה"ק רבי יעקב מליסא זיע"א, שכידוע טבע האדם להכיר ולראות חסרונותיו של הזולת ואת המעלות של עצמו, לכן נאמר "עיניך לנוכח יביטו" כאשר הנך רואה את חסרונות זולתך העומד לפניך, מיד "ועפעפיך יישירו נגדך", התבונן אז כלפי עצמך, מי אתה ומה אתה, הסתכל נגדך כלפי עצמך, תראה את חסרונותיך שלך, ואז תפסיק לראות את חסרונות זולתך ואת מגרעותיו. ולכן כתבתי פסוק זה והכנסתי לכיסי, ומידי פעם אני מוציא את הפתק, מתבונן בו וחושב על החסרונות שבי עצמי, בדרך כלל הנני כותב את הפסוק הזה לפני החג, אולם הפעם נשמת הדבר מזכרוני ולכן נאלצתי לכתוב היום בחול המועד, אצלי זה ענין של פיקוח נפש.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:28 ת"א: 8:30 ר"ת: 9:00

פרשת קרח

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:09 ת"א: 7:25

נפלו אחד אחד, ורק הוא לבדו נותר בחיים, ואותו לקחו השודדים בשבי, מצליח התרגש מאוד לשמע הסיפור והודה לה' שהציל אותו מגורלם המר של נוסעי השיירה, לא היה למצליח כל ספק בכך שזכות מסירות נפשו על מצוות נטילת ידיים עמדה לו כדי להינצל מהמוות הבטוח, עתה נטל מצליח חרב שהיתה תלויה על הקיר וניגש אל ראש השיירה, פחד מות נפל על הלז בחושבו כי היהודי רוצה לנקום בו על ששחט ממנו את כל כספו תמורת מעט מים לנטילת ידיים, הוא החל לבקש רחמים והתחנן שמצליח יתן לו את חייו במתנה, מצליח פרץ בצחוק ואמר: לא, לא, אין לי נגדך דבר אמר לראש השיירה, וחתך בחרב את החבלים שהיה קשור בהם, לאחר מכן הוא שחרר גם את העצור השני מכבליו, תמיד אהיה לך אסיר תודה על שהצלת את חיי אמר לו הצעיר בעל תווי הפנים העדינים, ואם אתה רוצה להתלוות אלי לביתי בודאי תבוא על שכרך ביד נדיבה מאת אבי השייח.

בראותו את הפליאה המצטיירת על פניו של משחררו, סיפר בן השייח הצעיר את סיפור שבייתו, זה זמן רב שכנופיית שודדים זו הטילה אימה על תושבי ארצי, הדרכים היו בחזקת סכנה ואדם לא יכול היה לעבור ממקום למקום מבלי לסכן את חייו ואת רכושו, אבי השייח שלח לא פעם חיילים שימצאו וישמידו את השודדים, אולם הללו נפלו תמיד בפח שטמנו להם השודדים, מעולם לא חזר שום חייל חי ממסעי עונשין אלה, בסופו של דבר ביקשתי את אבי שיתן על ידי מחלקה של חיילים, ואני בכבודי ובעצמי אעשה הכל כדי לשים קץ פעם אחת ולתמיד להשתוללותם של השודדים.

אבי היסס במשך זמן רב, כי אני בנו יחידו, אולם בסוף הוא נתן את הסכמתו, שלשה ימים ושלושה לילות תרנו אחרי הכנופיה ללא תוצאות, כאשר שכבנו לנוח ליד קטן הצבתי שומרים סביב המאהל שלנו, כנראה ששומרים אלה נרדמו על משמרתם או שחוסלו בשקט באמצעות מה שנקרא התגנבות יחידים, בכל אופן השודדים התנפלו עלינו לפתע פתאום, והחיילים העייפים והרדומים שלי נפלו בקרב כמו זבובים, אני נפלתי בשבי והם הביאו אותי לכאן, לאחר עינויי גוף ונפש הם אילצו אותי לשגר פתק אל אבי בו אני מודיע, כי נפלתי בשבי והשודדים מבקשים תמורת כופר, אולם הם לא הסתפקו בכסף, ומלבד סכום גדול דרש ראש השודדים שאבי יתן לו את בתו היחידה אחותי הקטנה לאשה, אם אבי לא יסכים לתנאים אלה, נשבע ראש השודדים כי הוא יתיו את ראשי וישלח אותו במתנה לאבי. אתה יכול אפוא לתאר לעצמך מה פירוש שחרורי לגביי ולגבי אבי? סיים הנסיך הצעיר את סיפורו.

זכות קיום מצוות נטילת ידיים (המשך מהשבוע שעבר) ממקום מחבואו בין ענפי העצים, ראה מצליח את קבוצת השודדים נעצרת ליד המעיין וחבריה שותים לרוויה, לאחר מכן המשיכו ללכת בין העצים, חלפו במרחק של צעדים מספר ליד המקום בו הוא הסתתר, עד שהגיעו אל אבן גדולה, הם גוללו את האבן ממקומה, ולפני עיניו המשתאות של מצליח, נתגלה פתח מוסתר של מערה, השודדים חמקו אחד אחד אל תוך המערה. מצליח שישב לו בין ענפי העץ, לא עצם עין כל הלילה, לפנות בוקר הצליח להתנמנם קצת, אולם התעורר לקול צעדיהם של השודדים שיצאו מן המערה. הם החזירו את האבן למקומה ויצאו למלאכת יומם, שהיא לשדוד וללסטם את הבריות.

כאשר אחרון השודדים נעלם מן האופק, יצא מצליח ממחבואו והתקרב אל האבן שכיסתה את פתח המערה, הוא ניסה לגולל את האבן, אולם היא היתה גדולה וכבדה מכפי כוחותיו, ולא רצתה לזוז מהמקום, כאן התחכם מצליח ובעזרת ענף עץ בו הוא השתמש כבמנוף, הצליח לגולל את האבן קמעה, במקום נוצר מעבר צר, דרכו עלה בידי מצליח המורעב והרוזה לחמוק פנימה, הוא נכנס למערה, ברגע הראשון היה חושך מוחלט, הוא גישש את דרכו ליד קיר המערה והתקדם לאט בכיוון האור שקרץ לו מקצה המערה, בהגיעו לשם הוא מצא את עצמו באולם תת קרקעי גדול, מואר באור יקרות, מרופד בשטיחים יקרים, ומלא על גדותיו אוצרות של כסף זהב ואבנים יקרות. במרכז האולם עמד שולחן גדול עמוס לחם, פירות ומיני מאכלים אחרים. מצליח נזכר עתה כי זה יממה לא בא אוכל אל פיו, הוא נטל מהפירות ושאר המאכלים אשר לגבי כשרותם לא היה לו ספק, בסיימו את האכילה ולאחר שברך ברכה אחרונה, החל מצליח לתור את שאר חלקי המערה, הוא התפעל מהאוצרות האגדיים שצברו שם השודדים, אלא השתוממותו היתה גדולה עוד יותר, כאשר בחדר צדדי מצא שני אנשים שהיו כבולים באזיקים אל טבעות ברזל שהיו מחוברות אל הקיר, את אחד מהשנים הוא הכיר מיד, היה זה ראש השיירה שבו הוא עשה את דרכו, ואשר לו הוא מסר את כל כספו תמורת מים לנטילת ידיים, השני היה בלתי מוכר לו, אולם למראה פניו האציליים הבין מצליח, כי זה צריך להיות איש רם מעלה, אולי אפילו שר או נסיך.

ראש השיירה שמח מאוד לקראת מצליח, הוא סיפר לו כי מיד אחרי שהוא מצליח פרש מהשיירה, התנפלו עליהם השודדים, נוסעי השיירה לחמו בגבורה נגד הכנופיה, אולם

משל ונמשל

יראת השם מתוך ענווה ושפלות רוח

אי אפשר שיבוא אדם לידי יראת הרוממות של שמו יתברך, אלא אם כן הגיע למדרגה של שלילת ערכו מעיקרו, היינו שיהא בטל ומבוטל אצל עצמו ולא נחשב בעיניו כלום, כי אז יוכל לבוא לפני המלך, כי מי שמרגיש בעצמו איזו מעלה אינו יכול לעמוד לפני המלך, וכל האהבה ויראת ד' אשר ידמה האדם בנפשו כי יש לו, וכל הקניינים המדומים רק בדמיונו הם קיימים, מהתעוררות מידותיו הגשמיות ורחוק הוא מהשי"ת, וכל המצוות שהוא מקיים הכל הוא פרי הגדלות להיות לו שם ולקבל פרס.

ועל דרך משל אפשר להסביר זאת, כי מי שחש בקרבו שיש לו מעלה, ודאי רחוק הוא מהמלך, כי מי ששרוי יחד עם המלך כלום יכול הוא להרגיש במעלתו? הרי אין בית המלך חסר דבר וכלום יש מקום לדבר על מעלת החכמה שבך בשעה שעומד לפני המלך, אם שם בבית המלך מקור החכמה, או על עשירות אם כל הכסף וכל הזהב של המלך הם, ואם הוא חושב שיש לו איזו מעלה היינו שיש לו חכמה או עשירות, ודאי שהוא רחוק מהמלך ואינו משיג כלום, כי בהתקרבו אל המלך ידע שלא חסר לו כלום ואינו זקוק לשום דבר, כי הכל נמצא בבית המלך שבצלו הוא מסתופף, ולא זו בלבד אלא שסכנה גדולה כרוכה בדבר אם לא יבטל רצונו וימהר לעשות רצון המלך אף יתחייב בנפשו, וצריך הוא לדעת בעצמו בעומק לבבו שהוא שלם ברצון גמור ומסירת נפש ממש לעשות רצון המלך, ואז יוכל להיות תמיד מצוי אצל המלך והמלך יגלה לו סודותיו ומתרי לבו.

(הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטעפסק זיע"א)

עתה פתחו השלשה בהתייעצויות מה לעשות, מצליח טען כי עתה אומנם יקל עליהם לברוח ולמלט את נפשם, אולם מוטלת עליהם חובה מוסרית לסייע לשייח, ולהפטר פעם ולתמיד מכנופיות השודדים המסכנת את ביטחון הציבור. בשלב זה סיפר להם הנסיך הצעיר כי הוא האוין לתוכניות שתכננו השודדים יום קודם לכן, מסתבר כי מאחר שבכל הסביבה הזו כבר חדלו שיירות מלנוע דוקא בשל התנפלויות השודדים, הם החליטו הפעם להרחיק לכת למקום שבו קיימת עדיין תנועה סדירה של אורחות גמלים, פירוש הדבר כי הפעם הם יעדרו מהמערה ארבעה עד חמישה ימים.

ידיעה זו שימחה את מצליח, יש לי איפוא תכנית אמר, הבה נלך מהר אל השייח. גדולה היתה שמחתו של השייח כאשר ראה את בנו יחידו עודו בחיים, השייח הזקן נשק את ידיו של מצליח והציע לו את בתו לאשה וכן את חצי מלכותו, אולם מצליח הודיע לו כי קודם כל הוא יהודי, ושנית יש לו כבר אשה וילדים בבית, לאחר מכן הציע מצליח את תוכניתו באזני השייח, מאחר שהנסיך וראש השיירה יודעים בדיוק את מיקומה של המערה המשמשת מסתור לשודדים, יתן על ידם השייח פלוגה של חיילים שיקיפו את המקום עוד לפני שהשודדים חוזרים ממבצע השוד האחרון שלהם, החיילים יתחבאו בין העצים ויתנו לשודדים להיכנס אל המערה, לאחר מכן הם יתיצבו בפתח המערה ויקראו לשודדים לצאת אחד אחד עם ידים מורמות, במידה שהשודדים יסרבו, ידליקו אש בפתח המערה והעשן יאלץ את הכנופיה לצאת החוצה, אם וכאשר ייצאו אחד אחד, יתפסו ויכבלו אותם ויביאו אותם אל השייח כדי שיקבלו את העונש המגיע להם, כתוצאה מהמבצע יתפרסם הנסיך הצעיר כגיבור גדול ששחרר את הארץ מאימת השודדים המרצחים.

השייח ביקש לעכב את מצליח כדי לערוך לכבודו סעודה מלכותית, אולם מצליח אמר כי הוא מעוניין לחזור מהר לביתו ולמשפחתו, ואכן הוא יצא לדרך מלווה משמר כבוד שנתן לו השייח, וטעון מתנות יקרות ערך לכל אחד מבני משפחתו. בבואו הביתה הוא סיפר לאשתו וילדיו על כל אשר עבר עליו, וכיצד עמדה לו זכות קיום מצוות נטילת ידיים. במשך הזמן הצליח השם את דרכי מצליח והוא נהיה עשיר גדול, זה היה שכרו בעולם הזה, ואילו בעולם הבא ציפה לו השכר המזומן לצדיקים המדקדקים בקיום מצווה קלה כחמורה.

צ'ין אדם לחברו

הבורח מהכבוד

מסופר על הרה"ק רבי נחמיה הלוי מדובראוונא זיע"א, שפעם נסע ברכבת וישב לו מוצנע בפניה אחת אחוז במחשבותיו. בתוך הקרון נסע גם אחד מגאוני ליטא. כאשר הכיר ברבי נחמיה שאינו נוסע רגיל, נכנס עמו בדברים. והתפתחה ביניהם שיחה תורנית עמוקה וממושכת, עד שמרוב התפעלות קרא הלה: איך זה שלא יודעים מכם? חייך רבי נחמיה ואמר: אספר לכם מעשה. רובל ספרים אחד שהיה מסובב מעיירה לעיירה נודמן לישוב אחד והוזמן על ידי רב המקום לסעוד על שולחנו. כאשר נכנס האורח לבית הרב, הופתע לראות את ארון הספרים הגדול בבית. קרא אל הרב בהתפעלות, הרי אתם יכולים להתעשר במכירת ספרים יקרים כאלו. אמר לו הרב תמיהני עליך, וכי ספרי עומדים למכירה?

עוזב תעוזב עמו

מסופר על הרה"ק מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א שיום אחד כשהלך מביתו לכיוון בית המדרש, הבחין באיש מבוגר הסוחר שתי מוודות כבודות, ניגש האיש אל הרבי שעבר לידו ואמר לו: ר' יהודי אולי הנכם מוכנים לעזור לי לשאת מוודה אחת? "המשא כבד עלי מאוד". לקח הרבי מידו בשמחה את המוודה ושניהם צעדו יחד כאשר כל אחד מוודתו בידו". אחד מרבני חב"ד שהלך בסמוך, נבהל מאוד לראות ממקום הליוכו את הרבי סוחר בידו את המוודה הכבדה, אך לא היה לו האומץ לגשת אל האיש ולהעיר לו על כך בנוכחותו של

הרבי. התחיל הרב לרקוע ברגליו ולעורר קצת רעש, כדי שאותו יהודי יהפוך את פניו אליו ואז יוכל להעיר לו, אך לדאבונו לא החזיר האיש את פניו. וכך המשיכו ללכת עם המוודות הכבדות בידיהם. בעודם צועדים, שמע הרבי את היהודי המשמיע אנחות כבדות, כאשר שאלו הרבי על מה ולמה הוא כה נאנח? ענה לו, האמן לי ר' יהודי שכבד עלי מאוד המשא שהנני סוחר ביד, ללא אומר ודברים לקח הרבי ממנו גם את המוודה השניה, וכך המשיכו ללכת כאשר שתי המוודות הכבדות בידיו של הרבי. הרב שפסע מאחוריהם וראה את מעשהו האחרון של אותו יהודי לא יכול להבליג עוד, הוא התקרב אל האיש שהוא והחל להשתעל בקול מאחוריו, הפעם הפנה כבר היהודי את פניו לעבר המשתעל, אז רמו לו כי האיש שנושא את מוודותיו אינו אלא הרבי מליובאוויטש, כאשר שמע הישיש את דבריו, נבהל מאוד ועצר מלכת, הוא תפש את ראשו בידו והחל לקצוף על עצמו: געוואלד מה עשיתי השתמשתי עם הרבי מליובאוויטש לסחוב את המוודות שלי, אוי לי ואבוי לנפשי, כראות הרבי שהיהודי עצר מלכת ומשמיע דיבורים של צער וכאב, שאלו מה קרה ועל מה ולמה נעצר פתאום מלכת? החל היהודי לבכות כי לא ידע כלל עם מי הוא משתמש לצרכיו הפרטיים, ומי יודע אם יכפרו לו מן השמים על מה שעשה, ענה לו הרבי ומה עם מצוות "עוזב תעוזב עמו" האם מצווה זו ניתנה רק לאנשים אחרים ולא לי.

תלולא דצדקיא

שבת קודש ב' תמוז

יוסף הצדיק משבטי קה בן יעקב (ב"א ש"ט) הרה"ק רבי נחמן מהורדאנקא ב"ר יצחק (תלמיד הבעש"ט - תקכ"ה) הרה"ק רבי אברהם מטריסק (מגן אברהם) ב"ר מרדכי מטשערנובל - תרמ"ט) יום ראשון ג' תמוז הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר לוי יצחק מליובאוויטש (תשנ"ד)

יום שני ד' תמוז

רבנו יעקב ב"ר מאיר (ר"ת - ד"א תתקל"א) הרה"ק פינחס ב"ר צבי הירש (ההפלאה - תקס"ה)

יום שלישי ה' תמוז

הרה"ק רבי אלטר עזריאל מאיר מלובלין ב"ר אברהם (תשי"א) יום רביעי ו' תמוז

הרה"ק רבי משה האגר מקאסוב ב"ר יעקב שמשון (תרפ"ה)

יום חמישי ז' תמוז

הגה"ק רבי ברוך פרענקל תאומים ב"ר יהושע יחזקאל פייבל (ברוך טעם - תקפ"ח) הרה"ק רבי שמחה בונים ב"ר אברהם מרדכי מגור (לב שמחה - תשנ"ב)

יום שישי ח' תמוז

הרה"ק רבי מאיר מדזיקוב ב"ר אליעזר (אמרי נועם - תרל"ז)

(הרה"ק רבי מרדכי מקוזמיר ב"ר אברהם המגיד מטריסק (תרע"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נחמיה הלוי רבינו ב"ר שליט"א מח"ס "גם אני אודר" רספורס יוסף הרש"ע על הפערים.

הגבחת התורה (ה')

א) אין לאדם להתחיל באמירת וזאת התורה, כשמגביהים הספר תורה, אלא בשעה שרואה לנגד עיניו את הכתב של הספר תורה. (שערי אפרים, שער י', סעיף י"ג, מ"ב סימן קל"ד, ס"ק י"ב) אבל אם רואה רק צדדי הספר תורה, או יריעות הספר תורה מאחוריו, לא יאמר וזאת התורה. (שו"ת בצל החכמה, ח"ה, סימן קל"ו).

ב) ואם התחיל לומר וזאת התורה כשראה כתב הספר תורה, יוכל להמשיך באמירת הפסוק, אף שכתב הספר תורה כבר אינו לנגד עיניו. (שערי אפרים, שער י', סעיף י"ג)

לע"נ הרה"ח ר' הלל המבורגר ז"ל

ב"ר פינחס נחום ז"ל

נלב"ע ח' תמוז

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז